

เทศน์เช้า วันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๗

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ ทุกคนปรารถนาความสุข เกลียดความทุกข์ ทุกคนเกลียดความชั่ว ต้องการความดี เราต้องการให้ลูกหลานให้เด็กเล็กของเราเป็นคนดี เราต้องการเยาวชนที่เป็นคนดี แล้วคนดี เห็นไหม สิ่งที่เป็นความดี ความดีเกิดขึ้นมาจากไหนล่ะ? ความดีเกิดขึ้นมาจากเราอบรม เราสั่งสอน เราดูแลของเรา เด็กมันจะดีขึ้นมาได้เราต้องเป็นตัวอย่างที่ดี

ถ้าตัวอย่างที่ดี ความดี เห็นไหม ความดีทุกคนปรารถนา แต่ความชั่วทุกคนไม่ปรารถนา ไม่ปรารถนา แล้วไม่ปรารถนา ไม่ต้องการ ไม่พบเจอเลย เพราะมงคลชีวิตขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อเสวนา จ พาลานํ อเสวนา จากคนพาล ไม่คบคนพาลคบบัณฑิต อเสวนา จ พาลานํ ปญฺหิตานญจ เสวนา เราจะคบบัณฑิต คบคนดี ถ้าสังคมเป็นคนดี นี่สังคมร่มเย็นเป็นสุข ความร่มเย็นเป็นสุขไม่เอาเปรียบกัน คนมีน้ำใจต่อกัน ถ้าคนมีน้ำใจต่อกันนะ สิ่งใดมันก็ให้อภัยกันได้ แต่คนที่ไม่ให้ภัยต่อกัน เพราะอะไร? เพราะว่าเราปรารถนาแต่คนดี

ถ้าคนดีเราต้องเป็นคนดีด้วย ถ้าเราเป็นคนดีด้วย ความดีจากภายในของเรา ถ้าใจมันดีนะ ใจมันดีมันคิดสิ่งที่ดีๆ วันไหนคนที่สบายใจ วันนั้นเขาจะสบายใจมาก เขาจะไม่มีอะไรขัดข้อง หมองใจเขาเลย ถ้าวันไหนเขามีแต่ความเครียด วันไหนเขามีแต่ความกดดันในหัวใจ วันนั้นเขาจะมีความทุกข์มาก ความทุกข์มากเพราะอะไร? เพราะว่ากิเลสตัดหาความทะยานอยากมันกดขี่ในหัวใจของเราไป

นี่ฟังธรรมๆ เพื่อเหตุนี้ ฟังธรรมเพื่ออะไร? ฟังธรรมเพื่อรู้จักมันไป เพราะเราฟังธรรมเราต้องรู้จักชื่อ เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ชื่อมันมา ได้ชื่อมันมา นี่อกุศล ความคิดที่ไม่ดีต่างๆ เอาวัดเอาเปรียบกันสิ่งนั้นเป็นกิเลส แต่สิ่งที่ดีๆ ละ? สิ่งที่ดีๆ เราไม่คบมันล่ะ? ถ้าเราคบสิ่งที่ดีๆ เราคบสิ่งที่ดีๆ เราทำแต่สิ่งที่ดีๆ ความดีมันทำยากไป นี่ทวนกระแส

เห็นไหม เวลาบอกว่าในพุทธศาสนาสอนเรื่องละชั่วทำดีเท่านั้นแหละ หัวใจของมันมีเท่านั้นเอง ละความชั่ว ทำคุณงามความดี

ถ้าละความดี ทำคุณงามความดี ของง่ายๆ อย่างนี้ทำไมเราทำไม่ได้ล่ะ? เราทำไม่ได้เพราะเราแพ้ตัวเราเองไง เราแพ้ตัวเราเองเพราะอะไร? เพราะเราไม่ได้ฝึกฝนตัวเราเองไง ถ้าเราไม่ฝึกฝนตัวเราเอง คุณดีที่เรามาฝึกฝน เราตั้งสติๆ ก็เพื่อฝึกฝนเพื่อให้จิตใจมันเข้มแข็งขึ้นมา ถ้าใครทำสมาธิได้ สมาธิ เห็นไหม นี่เราไม่ต้องไปหาความสุขที่ไหน ทางโลกเขาต้องหาความสุขจากข้างนอกกัน เขาไปพักผ่อน ไปต่างๆ กัน การพักผ่อนที่ดีที่สุดคือการทำให้หัวใจให้สงบร่มเย็นเข้ามา ถ้าหัวใจสงบร่มเย็นขึ้นมามันอยู่ที่ไหน อยู่โคนต้นไม้ก็มีความสุขไง อยู่โคนต้นไม้ จะอยู่เรือนหอ อยู่ที่ปราสาทราชวังที่ไหนมันก็มีความสุขของมัน

ถ้าจิตใจมันเป็นสุข แล้วสุขนี้มันเกิดมาจากไหนล่ะ? สุขนี้มันเกิดจากเรามีสติ มีปัญญา เกิดจากเราพึงธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่เราพึงธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใช่ไหม เราก็อหัง อหังเขวายนของเราจะไม่มีศีลธรรมจะไม่มีจริยธรรม ก็ให้ศึกษากัน ศึกษานี้เป็นความดีความถูกต้องทั้งนั้น นั่นเป็นทฤษฎีที่เขาต้องมีหลักไว้ในหัวใจของเขา ถ้าเขามีหลักในหัวใจของเขา สิ่งใดถูกสิ่งใดผิดใจ แล้วสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด

นี่สิ่งที่การศึกษา ศึกษามาเพื่อเป็นทฤษฎี ศึกษามาเขาแยกถูกแยกผิดของเขา แต่เวลาเขาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาล่ะ? เขาต้องมีตัวอย่างที่ดี ตัวอย่างที่ดีเราปรารถนาทุกอย่าง เราปรารถนาให้คนอื่นเป็นคนดีหมดเลย แต่ตัวของเราล่ะ? ถ้าตัวของเรา ตัวของเราไม่เป็นความดีล่ะ? ความดีทำอย่างไร? ความดีมันทำยาก ทำดีมาทั้งชีวิตเลย ทำความผิดพลาดหนเดียวเสียหายไปเลย นี่ความดี ความดีเราต้องสะสมของเราขึ้นไป สะสมเพื่ออะไรล่ะ? สะสมถ้าเราไม่ทำความดีมันก็ลงต่ำไง กิเลสมันเหมือนน้ำมันไหลลงต่ำทั้งนั้นแหละ จิตใจของเรามันคิดแต่เรื่องนอนใจ เรื่องผัดวันประกันพรุ่ง เรื่องเอาไว้อีก่อน

นี่กิเลสมันพูดแค่นี้ไม่ต้องไปพูดมากอะไรเลย มันเลื่อนไปวันๆ หนึ่งไง อันนี้ก็เอาไว้อีกก่อน อันนี้ก็เอาไว้อีกก่อน จะทำเมื่อนั้น จะทำเมื่อนั้น โอ๊ย เรายังแข็งแรง เรายังมีเวลาอีกมาก มีเวลาอีกมาก ถึงเวลาแล้วหายใจเข้าไม่หายใจออกก็ตาย นี่มันผัดวันประกันพรุ่งของมันไปตลอดเวลา แค่นี้มันก็กินเวลาของเราไปแล้ว มันก็กินชีวิตของเราไปแล้ว แล้วกินชีวิตเราไปวันหนึ่งๆ เห็นไหม วันเวลาที่ได้มา ชีวิตที่ได้มา อายุขัยที่ได้มาก็คือวันเวลาที่เรากินเสียไป เรากินเสียไป

วันเวลาเราเสียไป คุณเวลาคนเขามีศรัทธาความเชื่อของเขา เขายังหนุ่มยังสาวอยู่ เขา นั่งสมาธิก็ได้ เขาภาวนาก็ได้ เขาจะแสวงหาสิ่งใดก็ได้ คนเฒ่าคนแก่ขึ้นมาเรามาคิดได้ต่อเมื่อไม้ไผ่ปลั่งนั้น จะไปไหนนะเราก็ไปไม่สะดวกใช่ไหม ต้องให้ลูกหลานพาไป ต้องให้คนนั้นช่วยค้ำ ช่วยจูงกันไป นั่นละคิดได้ต่อเมื่อไม้ไผ่ปลั่งนี้ นี่ผัดวันประกันพรุ่งมันเป็นแบบนี้ เวลามันถึงไม้ไผ่ปลั่งขึ้นมาแล้วมันค่อยมาคิดของมันได้ใจ แต่เวลาที่มันแข็งแรงของมัน มันไม่คิดของมัน อ้าวแข็งแรงก็มาหากินก่อนสิ เราทำมาหากินก่อน แก่เฒ่าแล้วค่อยไปวัดใจ

ไปวัดมันก็ใช่ แก่เฒ่าเราก็ค่อยไปวัด ไปวัดไปเตรียมตัว ไปเตรียมตัว ไม้ไผ่ปลั่งมันจะล้มลงแม่น้ำแล้ว เราต้องไปเตรียมตัวของเรานี้ไปเตรียมตัว อย่างนี้เป็นประเพณีวัฒนธรรม แต่ถ้าเรา มุมานะของเรา เห็นไหม สมบัติสาธารณะทุกคนก็แสวงหามา สมบัติสาธารณะ ชื่อเสียงเกียรติคุณสมบัติสาธารณะทั้งนั้นแหละ เราแสวงหาของเรา มา แต่สมบัติของเราละ ใครมีตำแหน่งหน้าที่การงานขนาดไหนก็แล้วแต่ต้องเกษียณ ใครทำธุรกิจการค้าได้มั่นคงขนาดไหนเราก็ต้องมีทายาทของเรารับผิดชอบของเราต่อไป เราจะทอดไปกับเราไหม? เราจะเอาไปกับเราด้วยไหม? เอาไปกับเราไม่ได้เลย ไปกับเราได้แต่ความดีความชั่ว ความดีที่เราแสวงหากันอยู่นี้ไง นี่สมบัติของเรา

ถ้าเราทำสิ่งที่เป็นการปกุศลมันก็จะติดหัวใจของเราไป แต่ถ้าเราทำบุญกุศลมันก็ติดหัวใจของเราไป อันนี้มันเป็นผลของวิญญูะใช่ไหม ผลของวิญญูะที่เราเกิดมาลุ่มๆ ดอนๆ กันอยู่นี้ไง เราเกิดมาเราปรารถนาให้เยาวชนเป็นคนดี ทุกคนเป็นคนดีหมดเลย แล้วเราเป็นคนดีหรือยัง แล้วคนดี เราก็เป็นคนดีแล้ว เราเป็นคนดี เราสั่งสอนให้ทุกคนเป็นคนดีหมดเลย เราสั่งสอนเขาได้หมด ไบจื้อละไบลานเปล่า ไบลานเปล่ามาแล้วหรือ? ไบลานเปล่าไปแล้วหรือ? จำทฤษฎีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาสอนคนอื่น แล้วทำไมไม่สอนตัวเองล่ะ?

นี่ละทิ้งหมุ่คณะเลย ละทิ้งสิ่งที่ลูกศิษย์ลูกหา ๕๐๐ ไปหาพระกรรมฐาน นี่ไปหากรรมฐาน พระกรรมฐานองค์แรกเป็นพระอรหันต์นะ พระอรหันต์ทั้งวัดเลย อู๋ย ชื่อเสียงเกียรติ ศัพท์เกียรติคุณขนาดนี้ เราอยู่ในป่าในเขา พระกรรมฐานเขาดีจากภายในหัวใจของเขา เขาไม่มีบริษัทบริวารมากมายขนาดนั้น แล้วจะไปสอนคนที่มิอำนาจวาสนาขนาดนั้นจะไปสอนได้ อย่างไร? ปฏิเสธไปเรื่อย ปฏิเสธไปจนถึงสามเณรน้อยนั่นนะ สามเณรก็เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน สามเณรน้อยถึงที่สุดแล้วลองดู ลองดูอาจจะสอนได้ ลองดูๆ

นี่ไงทฤษฎี ศึกษาามากมายมหาศาล บรรณาให้คนเป็นคนดีหมดเลย สอนคนอื่นเป็นคนดีหมดเลย แต่ตัวเองเอาสังขารม เอาสมบัติส่วนตนเอาความจริงในใจของตัวเองไม่ได้ ไบลานเปล่าเพราะมันไม่มีคุณธรรมในหัวใจ นี่ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามารู้ไปหมดเลยใจ แต่ความจริงในหัวใจมันไม่มีใจ นี่เราศึกษาๆ มา ศึกษาได้แต่เชื่อมั่นมา พอได้แต่เชื่อมั่น นี่เวลายังหนุ่มยังสาวเราจะเลือกเอาสมบัติ สมบัติทางโลกเราก็หาได้ สมบัติสิ่งที่เราแสวงหาเพื่อประโยชน์กับเรา คนมีอำนาจวาสนาบารมีคือมีเขาวนั้มีปัญญามั่นแสวงหาได้ แสวงหามาเพื่อดำรงชีวิต

ปัจจัย ๔ คนเราเป็นญาติกันโดยธรรม มีปากและท้อง คนเราเป็นญาติกันโดยธรรม กิน อิ่มนอนอุ่นเหมือนกัน นี่เกิดมาเป็นมนุษย์ต้องหาอาหารทั้งนั้นแหละ สัตว์มันยังต้องกินอาหารเหมือนกันเลย นี่เป็นญาติกันโดยธรรมคือเสมอกากันไง มีธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ เหมือนกัน มีร่างกายเหมือนกัน มีจิตใจเหมือนกัน มีปากมีท้องเหมือนกัน เราเป็นญาติกันโดยธรรม ถ้าเรามีสติปัญญาเราแสวงหาสิ่งนี้มาเพื่อดำรงชีวิต ดำรงชีวิต คนเกิดมาต้องมีอาหาร กำเนิด ๔ กำเนิดในน้ำครำ กำเนิดในโอปปาติกะ กำเนิดในครรภ์ กำเนิดในไข่ เห็นไหม กำเนิด ๔ กำเนิดแล้วมีอะไรเป็นอาหาร อาหาร ๔ กวฬิงการาหาร อาหารเป็นคำข้าว วิญญาณาหาร ผัสสาหาร มโนสังยุเจตนาหาร นี่จิตวิญญาณที่เวียนว่ายตายเกิดต้องมีอาหาร เทวดาเขามีอาหารของเขา วิญญาณาหาร เทวดาเขากินอาหารของเขาเป็นทิพย์ของเขา ชีวิตต้องมีอาหารสืบต่อชีวิตมันไป

นี่ในเมื่อเราเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะเราก็ต้องมีคุณสมบัติของเรา ต้องมีคุณงามความดีของเราเพื่อความสะดวกสบายของเรา นี่ผลของวัฏฏะ นี่สมบัติสาธารณะไง สมบัติที่เราแสวงหากันอยู่นี่ไง แต่ถ้าความดี ความดีอยากให้สังคมเป็นคนดี คนอื่นเป็นคนดี ทุกคนเป็นคนดีหมดเลย แล้วความดีอย่างนี้เราก็เป็นคนดีแล้ว ดีแล้วเราก็เป็นสวะ สวะมันไหลมา เวลามันติดที่ไหนมันติด ถ้าน้ำมันแรงจะพัดมันไป นี่ไง สวะไง สวะคือแล้วแต่มันหมุนไป แล้วแต่กระแส น้ำมันพัดไป

นี่ก็เหมือนกัน ทำคุณงามความดีเหมือนกัน เวียนว่ายตายเกิดเหมือนกัน สวะเหมือนกัน แม้แต่บุญกุศลบาปอกุศลมันพัดมันไป พัดจิตนี้ไปเรื่อยเปื่อยมันไม่มีวันจบสิ้นใจ แต่ถ้าเรามีสติมีปัญญาเราจะไม่เป็นสวะ เราจะขึ้นสู่ฝั่ง เราจะขึ้นบก เราไม่ไหลไปกับกระแสน้ำอีกแล้ว ถ้าเราไม่ไหลไปกับกระแสน้ำอีกแล้วเราทำอย่างไร นี่สมบัติของเราแล้ว สมบัติของเรา แต่ถ้าเราบอก

เราเป็นคนดีๆ เราก็เป็นคนดี เราเป็นคนดี เราเป็นพ่อเป็นแม่ทำไมไม่เป็นคนดี เป็นพ่อเป็นแม่มันรักลูก ก็ต้องสอนลูกเป็นคนดี สอนลูกให้มีความสุข ก็คนดีนี่ความดีของโลกใบ

ความดีของธรรมล่ะ? ถ้าเป็นความดีของธรรม เห็นไหม มันทวนกระแสไง กระแสโลก มันไหลตามกันไป ไหลตามการประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมกัน การสรรเสริญกัน นี่ไปตามกระแส แต่ถ้าทวนกระแส นี่ครูบาอาจารย์ของเราแบกกลดแบกบาตรเข้าป่าทวนกระแสไป ทวนกระแสเข้าไปสู่ความสงบ สัมปชยะ สิ่งที่เป็นสัมปชยะไม่ไปตามกระแส ตามกระแส เขาว่าเป็นคนดีของเขาอยู่แล้ว ปฏิบัติก็จัดเป็นกิจกรรมกัน เป็นลูกเสือชาวบ้าน เป็นธรรมยาตรา ธรรมยาตราลูกเสือชาวบ้านก็ทำกันได้ นี่มันเรื่องโลกๆ ทั้งนั้นแหละ เรื่องโลกๆ ทั้งนั้น แล้วเรื่องจริงมันอยู่ที่ไหนล่ะ? เรื่องจริงมันอยู่ที่ไหน?

เรื่องจริงดีภายในใจ ถ้าดีภายในทวนกระแส เห็นไหม แบกกลดแบกบาตรเข้าป่าไป เข้าป่าไปนะ เข้าป่าไปเอาความดีจากไหนล่ะ? ในป่าในเขามันมีความดีหรือ? มันต้องอยู่ในสังคมต่างหากล่ะมันถึงจะร่มเย็นเป็นสุข เข้าป่าเข้าเขาไปมันอดอยากอดคัดค้านทั้งนั้นแหละ ไปทำไม? ก็ไปขัดเกลาจิตใจ เพราะกิเลสมันไม่ยอมไปไง เพราะกิเลสมันต้องการให้คนอุปฐาก อุปถัมภ์มันไง เพราะกิเลสมันต้องการให้คนยินยอมสรรเสริญมันไง ใครๆ ก็ต้องการให้คนยอมรับไง นี่กิเลสทั้งนั้นแหละ แต่ถ้าเข้าป่าเข้าเขาไปมันไปตัดแปลงตน

นี่ใจดีในใจ ดีในสัตว์ป่ามันอยู่ในป่าของมัน มันเป็นสัตว์ป่า มันเกิดในป่า มันก็ใช้ชีวิตในป่าของมัน เราเป็นคนจะเข้าไปทำไม เราเป็นสัตว์ประเสริฐ เราเป็นคนฉลาด เราสร้างบ้านสร้างเมืองขึ้นมา เราสร้างสาธารณูปโภคทุกอย่างพร้อมแล้วเราจะหลีกหนีมาทำไม เราจะทิ้งมาทุกซ์ยกทำไม ให้ออย่างนั้นมนุษย์สร้างขึ้นมา มันอยู่กับกาลเวลาอยู่กับการบำรุงรักษา มันไม่อยู่จริงหรอก สมมุติทั้งนั้น มนุษย์สร้างขึ้น มนุษย์ไม่ดูแลกันมันก็เสื่อมสภาพของมันไป แต่ความจริงป่าเขามันเป็นความจริงของมัน

ความจริงของมัน เราเข้าไป เราเองไม่กล้าเผชิญความจริง เราอยากเป็นคนดี จิตใจของเราเราเข้าป่าเข้าเขาเรายังไม่กล้าเผชิญความจริงเลย เราจะอยู่กับความจอมปลอม อยู่กับคนยกย่องสรรเสริญ อยู่กับคนเชิดชูบูชา เราจะอยู่กับความเป็นสมมุติทั้งนั้นแหละ ถ้าเราจะดีจริงเราเข้าป่าเข้าเขาไป เราอยู่ในความสงัดวิเวกไป กิเลสมันไม่ชอบหรอก นี่อริยประเพณี ประเพณีของพระอริยเจ้า ชูดวงควัตรเป็นเครื่องขัดเกลาจิตใจ ทำอย่างนี้เป็นการกระทำที่กิเลสมันไม่ต้องการ กิเลส

มันต้องหมักหมม ต้องนอนจม ต้องนอนจมอยู่กับมัน อยู่กับมันมันจะหลอกล่อไว้อย่างนั้นแล้ว
ว่าเป็นคนดี ๆ

นี่ก็เหมือนกัน เป็นคนดีใจ อ้าว ถ้าดีทางโลกอันนั้นยกไว้ เราเป็นพ่อเป็นแม่เราก็
ปรารถนาดีทั้งนั้นแหละ คนดีก็ทำความดีทั้งนั้นแหละ แต่ถ้าฟังธรรมๆ จะเอาดีของเราไป ถ้าเอาดี
ของเราจะถ้ามันดีจากภายใน ภายในมันเกิดขึ้นมาได้อย่างไร? ถ้าเราไม่ฝึกไม่ฝนมันจะเกิดขึ้นมา
ได้ไหม? ถ้าเราไม่ฝึกหัดตัดแปลงใจของเรา ใจของเรามันจะสัมผัสได้อย่างไร? ใจของเรามันจะ
รู้จักธรรมได้อย่างไร? ใจของเรามันได้แต่ทฤษฎีมา ได้แต่ชื่อมันมา เอาชื่อมาประดับเกียรติ แล้ว
เอาชื่อมาโต้แย้งกัน แต่ความจริงมันไม่มี ถ้าความจริงมันมีเราจะไปพุดกับใคร

นี่ดูสิข้าวปลาอาหารของเราเต็มยุงเต็มฉาง เขาบอกเราไม่มีก็เรื่องของเขา ใครจะว่าเรามี
หรือไม่มี ข้าวปลาอาหารเราเต็มยุงเต็มฉางมันก็เรื่องของเรา นี่ก็เหมือนกัน ศีล สมาธิ ปัญญา ใน
หัวใจเรามีไหม? ถ้าศีล สมาธิ ปัญญาในหัวใจของเรามี ใครจะโต้แย้งอย่างไรมันก็เรื่องของเขา
แต่ถ้าเรามีจริงขึ้นมาใจ มีจริงนั้นเป็นความจริง ถ้ามีความจริงขึ้นมา ความจริงขึ้นมาเป็น
สัมมาทิฐิ เป็นความเห็นถูกต้องขึ้นมามันใช้ปัญญาของมันพิจารณาของมันไป นี่สิ่งที่เรากระทำ
อย่างนี้ เราจะหาคุณงามความดีของเรา

ถ้าความดีอย่างนี้เกิดขึ้น เราปรารถนาดีกันทุกๆ คน ปรารถนาดีกับสังคม ปรารถนาดี
ต่างๆ แต่ดีอย่างนี้มันดีโดยสมมุตินะ เพราะดินะ ทำดีทั้งชีวิตมันก็ทำความผิดพลาดได้ เวลา
ผิดพลาดขึ้นมา ก็บอกว่านี้คนเรามันจะถูกต้องดิงามไปหมดมันไม่มีหรอก มันก็มีความผิดพลาด
เป็นธรรมดา เราปลอบใจกัน เราปลอบใจกันเนาะ คนเรามันจะถูกต้องไปหมดมันไม่มีหรอก มัน
ก็ต้องมีความผิดพลาดบ้างเป็นธรรมดา เห็นไหม มันก็ต้องมีของมัน แต่ถ้าเป็นเวลากาวนาไป
แล้ว ศีล สมาธิ ปัญญามันเป็นอย่างนี้ได้ไหม? ถ้าเป็นอย่างนี้แล้วเสื่อมหมด สติ มหาสติ ปัญญา
มหาปัญญา ปัญญาญาณที่ละเอียดลึกซึ้งเข้าไป ชำระล้างเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป

นี่ไงสิ่งที่ความสะอาดบริสุทธิ์ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ในโลกนี้สิ่งที่สะอาด
บริสุทธิ์ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ไม่มี ไม่มี ๕๕.๕๕ มีจุดส่วนที่มันสะอาดสุดๆ ไม่ได้ นี่ไงแต่ธรรมะทำไม
ไม่ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์มันชำระล้างไม่ได้ มันเป็นความจริงไปไม่ได้ ถ้าความจริงไปไม่ได้ เห็นไหม
ไม่ใช่ว่าสิ่งที่พูดนี้มันสุดเอี่ยมนะ สิ่งทีพูดนี้ทุกข์เกิดขึ้น ทุกข์ตั้งอยู่ ทุกข์ดับไป ทุกข์ใหม่? ทุกข์
เกิดขึ้น ทุกข์ตั้งอยู่ ตั้งอยู่มันบีบคั้น แล้วถ้ามันดับไป มันดับไปโดยตัวมันเอง แต่ถ้ามีสติปัญญา

เราพิจารณาของเรา ทุกข์เกิดขึ้น ทุกข์ตั้งอยู่ แล้วทุกข์ดับไป แล้วเราจับมัน ฟาดฟันกับมัน จับมัน โยนทิ้งไป

ทุกข์เกิดขึ้น ทุกข์ตั้งอยู่ ทุกข์ดับไป ด้วยการกระทำของบุคคลคนนั้น ด้วยหัวใจดวงนั้น ด้วยหัวใจที่มันชำระล้างสลัดทิ้งของมันไป แต่ของเรานี้ทุกข์เกิดขึ้น ทุกข์ตั้งอยู่ แล้วทุกข์ดับไป มันดับโดยตัวมันเองไง มันกินอิ่มแล้วมันก็นอนอยู่นั้นแหละ มันดับต่อเมื่อมันเสพพอแล้ว แล้วมันก็ดับกลางหัวใจนั้นแหละ แล้วเดี๋ยวมันก็เกิดขึ้นอีกไม่มีวันดับหรอก แต่ถ้าเรามีสังขะ เราพึงธรรมๆ เพื่อเหตุนี้ไง เหตุนี้เพราะเรามีหัวใจ

คนเรานะมีกายกับใจ เรามีหัวใจนะ เวลาทุกข์เราทุกข์กันเจ็บช้ำน้ำใจกันนัก แล้วจะแก้กันอย่างไร? จ्ञานกับมันใช่ไหม? ยอมจ্ঞานกับมันใช่ไหม? แล้วเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เรามีครูมีอาจารย์นะ ครูบาอาจารย์ของเราท่านปฏิบัติมา ท่านทุกข์ยากมา หลวงปู่เสาร์หลวงปู่มั่นท่านทุกข์ยากมามาก ทุกข์ยากเพราะอะไร? เพราะต้องเอาชนะตนเองให้ได้ เอาชนะกิเลสให้ได้ ไม่ใช่ทุกข์ยากเพราะใครรังแกหรือทุกข์ยากเพราะกิเลสในหัวใจมันบีบคั้นแล้วไม่มีใครบอก แล้วท่านทำของท่านจนสำเร็จประโยชน์ของท่าน แล้วเราเกิดมาท่ามกลาง เราเกิดมาท่ามกลาง เรานอนใจหรือ? เราจะกินอื่มนอนอื่มนี่

มนุษย์ต่างกับสัตว์เพราะมีศีลธรรม ถ้าเราไม่ทำอะไรเลยสัตว์ตัวหนึ่ง สัตว์มันก็อยู่ก็กินเหมือนกัน เราก็อยู่ก็กินเหมือนกัน แล้วภูมิใจว่าสัตว์ประเสริฐ สัตว์ประเสริฐมันทำอะไรถึงประเสริฐ ถ้าประเสริฐมันต้องมีสติปัญญา มีคุณงามความดีของมัน พึงธรรมเพื่อเตือนตน เตือนให้รู้จักชีวิต เตือนตนให้เรามีโอกาส อย่าทอดทิ้งโอกาสของเราไป เอวัง